

1920–2020

TAA

100 vuotta

Sisällys

Kymmenen vuosikymmentä arkistoammattilaisten asiaa	1
Perustava kokous ja ensimmäiset vuodet	2
Naiset mukana lähes alusta asti	3
Palkkaus- ja palkkioasiat puhuttavat, mutta lakkoon ei ryhdytä	3
Sota-aika	4
Muutoksen tuulia	4
Virkamiehen edut paranevat 1960-luvulla	5
Pyöreitä vuosia	5
Hyvästit Virkamiesliitolle ja Akavan suorajäsenyydelle	6
Jäsenmäärä kasvaa	7
Tuntematon arkisto	7
Akateemista matalapalkkatyötä	7
Työolosuhteiden ja palkkauksen parantamista	8

Viesti kulkee uusin välinein	8
Nimikkeellä on väliä	9
Koulutus kannattaa	9
Viestintä modernin ja perinteisen välimailla	9
Tukea tehtävien profilointiin ja palkkaukseen	10
Kasvu jatkuu	11
Jäsenmäärät ikäryhmittäin	11
Jäsenenet sopimusaloittain	11
Jotakin uutta, jotakin vanhaa ja jotakin yhä sähköisempää	12
Yhdistyksen nimet	12
Yhdistyksen jäsenmäärä vuosina 1920–2019	13
Yhdistys nyt ja huomenna	14
Lähteet	15

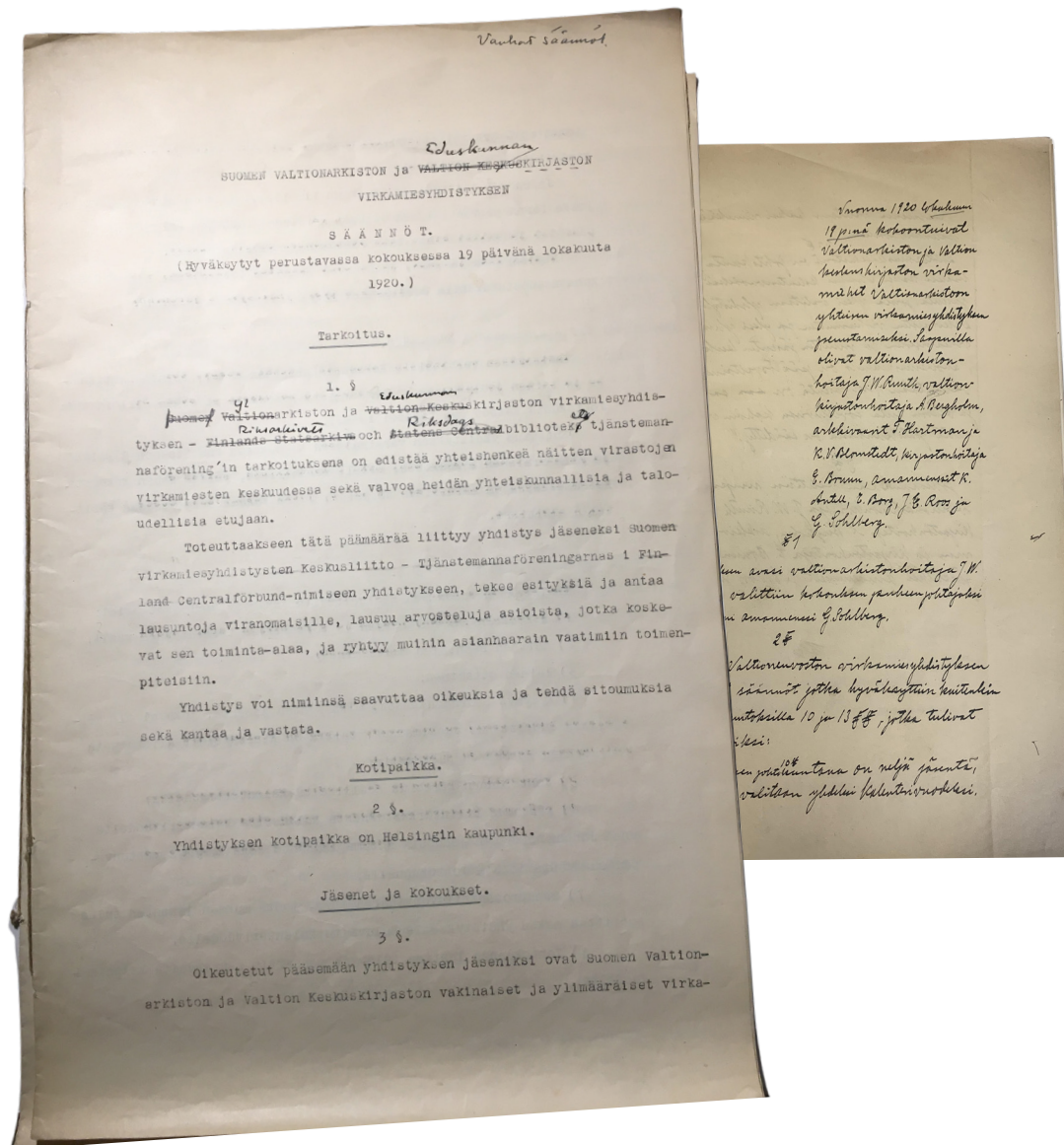

Kymmenen vuosikymmentä arkistoammattilaisten asiaa

TIEDON- JA ARKISTONHALLINNAN AMMATTIYHDISTYS on tänä vuonna 100-vuotias – juhlaan on siis aihetta! Yhdistyksemme historia alkoi ensimmäisen maailmansodan jälkeen, kun Valtionarkiston ja Valtion keskuskirjaston virkamiehet päättivät perustaa virkamiesyhdistyksen. Ensimmäisen viidenkymmenen vuoden täytyttyä yhdistyksen jäsenmäärä alkoi merkittävästi kasvaa, ja toisin kuin monissa muissa ammattiyhdistyksissä, suunta on jatkunut samanlaisena tänäänkin. Yhdistyksen vaikutusmahdollisuudet kasvoivat lainsäädännön muuttuessa 1960-luvulta alkaen sekä seuraavan vuosikymmenen jäsentäessä keskusjärjestökysymystä.

JUHLAVUONNA 2020 OLEMME tutustuneet yhdistyksen arkistoon. Tarkoituksena oli alun perin luoda lyhyt visuaalinen esitys 100-vuotisjuhlisiin. Niiden siirryttyä olemme poimineet arkistoaineistosta keskeisiä tapahtumia kultakin vuosikymmeneltä tähän juhlaulkaisuun. Eri aikojen aineisto on vaihdellut toisistaan, ja välillä on tutkija huokaillut pöytäkirjojen määrämuotoisuutta ja sisällön vähäisyyttä. Toisina vuosikymmeninä lähdeaineisto on ollut niin runsasta, että asioiden tiivistys on vaatinut valikoivaa silmää.

YHDISTYKSEN ARKISTOAINEISTOSTA nousee kuitenkin uuttera työ arkistoammattilaisten hyväksi. Yhteiskunnallinen kehitys eri vuosikymmeninä ja työn muutokset etenkin viime toimintavuosina heijastuvat aineistoon. Vuosikymmenten myötä moni asia on muuttunut jäsenistöstä lähtien. Tänä päivänä Tiedon- ja arkistonhallinnan ammattiyhdistyksen jäsenistö tekee asiantuntijatyötä asiakirjahallinnan eteen erilaisissa organisaatioissa eikä pelkästään Kansallisarkistossa. Yhtäläisyyksiä edellisiin vuosikymmeniinkin on: yhdistyksemme on edelleen työteilas ja aktiivinen. On maljan nostamisen aika!

Perustava kokous ja ensimmäiset vuodet

”VUONNA 1920 LOKAKUUN 19 p:nä kokoontuivat Valtionarkiston ja Valtion keskuskirjaston virkamiehet Valtionarkiston yhteisen virkamiesyhdistyksen perustamiseksi.” Näin alkaa yhdistyksen perustavan kokouksen pöytäkirja. Uuteen yhdistykseen liittyivät siis Valtionarkiston sekä nykyisen Eduskunnan kirjaston virkamiehet. Ensimmäisessä kokouksessa valittiin johtokunnan jäsenet ja hyväksyttiin yhdistyksen säännöt.

Ensimmäisen johtokunnan puheenjohtajaksi valittiin marraskuussa pidetyssä kokouksessa Valtionarkistonhoitaja J.W. Ruuth, varapuheenjohtajaksi Valtionkirjastonhoitaja A.H. Bergholm ja sihteeriksi amanuenssi G. Sohlberg. Samassa kokouksessa päätettiin liittyä Virkamiesyhdistyksen keskusliittoon, johon Valtionarkiston virkamiehet tosin olivat jo ennestään kuuluneet. Ensimmäiseksi keskusliiton kokouksen edustajaksi valittiin ylimääräisessä kokouksessa joulukuun 3. päivänä arkkivaari K. Blomstedt. Uuteen yhdistykseen hyväksyttiin aluksi vain peruspalkkaiset ja jäseniä olikin ensimmäisenä vuonna vain 12. Ensimmäisinä vuosina yhdistys kokoontui vain pari kertaa vuodessa. Kokouksissa päätettiin lähinnä henkilövalinnoista, säännöistä ja vuosimaksuista ja – kuten ehkä joissain yhdistyksissä nykyäänkin – lähes kaikki vuosikokouksiin osallistujat pääsivät luottamustehtäviin.

Naiset mukana lähes alusta asti

1920-LUVUN KOKOUSPÖYTÄKIRJOISSA valtaosa johtokuntaan valituista oli herroja. Vuonna 1921 yhdistyksen johtokuntaan valittiin kaksi naisjäsentä: amanuenssi Aili Manner sekä amanuenssi Anna Elisabeth Borenius. Vuonna 1923 johtokuntaan valittiin myös rouva E. Bruun sekä jäseneksi valtionarkiston puhtaaksikirjoittajatar, rouva S. Tammelin. Naiset toimivat ensimmäisinä vuosina yhdistyksessä usein myös luottamustehtävissä, esimerkiksi johtokunnan jäseninä, tilintarkastajina sekä yhdistyksen edustajina keskusliiton kokouksissa.

Palkkaus- ja palkkioasiat puhuttavat, mutta lakkoon ei ryhdytä

ENSIMMÄISINÄ VUOSINA PÖYTÄKIRJOJA pidettiin vuoroin ruotsiksi, vuoroin suomeksi. Käsiteltäviä asioita oli melko vähän. Vuonna 1922 keskusteltiin kuitenkin ensimmäisestä asiakysymyksestä eli virkavapaus- ja viransijaisten palkkioasiasta. Valtionvarainministeriön 4.9.1922 antamassa kirjelmästä todettiin, että se ”hengeltään ja sävyltään oli virkamiehiä nöyryyttävä ja turhanpäisästi kiusallinen”. Määräyksessä nimittäin todettiin, että sairaan virkamiehen palkasta kolmannes pidätetään valtiolle, oli sijainen sitten palkattu tai ei. Alan palkkausta pidettiin yleisesti riittämättömänä ja vuosina 1928 ja 1929 osallistuttiin virkamiesten palkkataisteluun. Lakkoon ei kuitenkaan lähdetty, sillä sitä ei pidetty virkamiehen arvolle sopivana työtaistelukeinona.

1930-luvun alkupuoli näyttää olleen yhdistyksessä hiljaista aikaa. 1938 virkamiesten palkka-ahdinkoon näytti kuitenkin olevan luvassa helpotusta, sillä valtioneuvosto oli viimein asettanut erityisen komitean tutkimaan palkkojen parantamisen ehtoja. Lupaavasti alkanut kehitys tyssäsi kuitenkin toisen maailmansodan puhkeamiseen.

Sota-aika

SYKSYLLÄ 1939 PUHJENNUT talvisota vaikutti yhdistykseen siten, että uutta johtokuntaa ei päästy valitsemaan. Vuonna 1938 valittu johtokunta jatkoi siis toimessaan vuoden 1940 loppuun. Sota-aikana kannettiin huolta virkamiesten olojen huonontumisesta. Vuonna 1941 vuosikertomuksessa surtiin myös erästä Karjalan rintamalla saman vuoden heinäkuussa kaatunutta jäsentä, nuorempaa kirjastoapulaista Paavo Paavolaa.

Sotavuosiin mahtui kuitenkin myös iloisia tapahtumia. Vuonna 1942 valtion viran- ja toimenhaltijat saivat niin kutsutun 13. kuukauden palkan. Lisäksi saatiin korotukset palkkoihin ja eläkkeisiin. Voitoksi laskettiin myös uusi neuvotteluoikeuslaki sekä valtion huoltotoimiston perustaminen. Lisäksi yhdistyksen jäsenmäärä yli tuplaantui vuonna 1943, kun aiemmin 22 jäsenen yhdistys sai uusia jäseniä peräti 28 kappaletta.

Vuonna 1947 taivuttiin lähtemään viimein myös lakoon Virkamiesliiton mukana. Radikaali toimenpide ilmeisesti kannatti, sillä seuraavana keväänä Eduskunnan kirjaston nuorempien alikirjastonhoitajien palkkaluokkaa ja maakunta-arkistojen amanuenssien palkkaluokkia nostettiin.

Muutoksen tuulia

VUONNA 1953 JÄSENPOHJA muuttui merkittävästi. Valtion palkkauslautakunta oli jättänyt Eduskunnan kirjaston työntekijät pois kuoppakorotusesityksestä ja sitä edeltävää palkkausluokitusta koskevasta asetuksesta. Palkkauslautakunta perusteli tätä sillä, ettei eduskunnan kirjaston työntekijöitä enää vuoden 1948 Eduskunnan kirjastosta annetun lain jälkeen voitu pitää valtion virkamiehinä. Eduskunnan kirjaston työntekijät jättivät yhdistyksen katsoen, että se ei enää riittävästi ajanut heidän etujaan.

Yhdistyksen akateemiset jäsenet liittyivät keskusjärjestö Akavaan vuonna 1956. Pääsyy oli, että yhdistyksessä oltiin tyytymättömiä edellisen vuoden palkkaratkaisuun ja nähtiin, että arkistoalan virkamiehet jäivät Virkamiesliiton suuressa jäsenjoukossa suurempien ryhmien jalkoihin. Virkamiesliitosta ei kuitenkaan erottu, koska jäsenistä moni ei-akateeminen olisi silloin jäänyt ilman keskusjärjestön tukea. Yhdistyksellä oli näin ollen kaksi keskusjärjestöä, Akava sekä Virkamiesliitto. Yhdistys hyväksyttiin Akavan jäseneksi 18.5.1956.

VUOTEEN 1943 SAAKKA

virkamiehet voivat anoa muutoksia palkkaukseensa ja muihin taloudellisiin etuihin. Julkinen valta teki päätökset anomuksista yksipuolisesti. Neuvotteluoikeusmenettely mahdollisti virkamiesten oikeuden neuvotella periaatteellisista tai muuten yleisluonteisista palkkausta, virkasuhdetta sekä virkaan ottamista koskevista asioista. Tilanne siis parani uuden lain myötä, vaikka neuvottelutulokset eivät olleet sitovia.

AKATEEMIS-

AMMATILLINEN valtuuskunta, Akava, perustettiin joulukuussa 1950, ja siitä tuli itsenäinen keskusjärjestö vuonna 1954. Ensimmäisinä vuosikymmeninä Akava ajoi pelkästään valtion virkamiesten etuja. Sen alkuaikojen työn ansioksi voidaan lukea vuoden 1956 palkankorotukset sekä vuoden 1964 menettelytapalain tuomat edut.

Virkamiehen edut paranevat 1960-luvulla

UUDET LAIT PARANSIVAT 1960-luvulla virkamiesten asemaa. Eläkelaki hyväksyttiin eduskunnassa maaliskuussa 1966. Kesäkuussa saatiin aikaan ensimmäinen menettelytapalain mukainen palkkaratkaisu, jolloin sovittiin valtioneuvoston ja virkamiesjärjestöjen kesken lähtötasotarkistuksesta, palkkojen vuotuiskorotuksesta ja palkkausluokkien tarkistuksesta. Yhdistys päätti yhtyä Akavan hakusaartoon, joka oli voimassa neuvottelujen viime vaiheessa.

Edut paranivat myös muuten kuin lainsäädännön keinoin. Vuonna 1961 tohtorilisän saaminen otettiin tavoitteeksi arkistolaitoksen palkkoihin. Virkistystauon pituudesta oli keskustelua vuonna 1967. Puolta tuntia pidettiin liian lyhyenä, erityisesti jos työpaikalla ei ollut ruokailumahdollisuutta.

VUODEN 1964 MENETTELYTAPALAKI

merkitsi suuria palkankorotuksia. Vuosipalkat sidottiin yleiseen ansiokehitykseen. Palkankorotukset myönnettiin prosenttikorotuksina: tämä tapa oli suosiollinen akavalaisille virkamiehille.

Pyöreitä vuosia

VUONNA 1970 ammattiyhdistys vietti 50-vuotisjuhlansa järjestämällä kahvitilaisuuden ennen sääntömääräistä syyskokoustaan. Puheessa käytiin läpi syntyvaiheet ja virkamiehen onneton asema suhteessa työnantajaan. Vuosikymmenten aikana asema oli hieman parantunut, mutta yhä juhlavuonna oli toiveena ensimmäisen virkaehtosopimuksen allekirjoittaminen. Yhdistyksen kasvaessa juhlien muoto muuttui. 70-vuotisjuhlassa Katajanokan kasinolla 1990 kunniajäseniksi kutsuttiin arkistoneuvos Alpo Salmela, professori Kauko Pirinen ja toimistopäällikkö Yrjö O. Kihlberg. 85-vuotisjuhlia vietettiin vuonna 2005 Helsingissä Ostrobotnialla. Tapahtuma koostui arkistonhoitajan ammattikuvaa ja sen muuttumista koskevasta seminaarista sekä juhlavastaanotosta. 90-vuotisjuhlaa vietettiin seminaarin ja iltajuhlan muodossa. Juhlaseminaarin aiheena olivat ”Arkistot vähemmistöjen identiteetin tukijoina”.

YHDISTYKSEN TOIMINTA UUDELLA POHJALLA

Yleisarkistojen virkamiesyhdistys, jonka tarkoituksena on edistää ja valvoa jäsentensä palkkausta ja työehtoja sekä yhteiskunnallisia ja ammatillisia etuja sekä työpaikkademokratian kehittämistä, päätti 27.01.1977 pidetyssä ylimääräisessä kokouksessa erota Virkamiesliitosta ja järjestäytyä uudelleen Akavaa keskusjärjestönsä käyttäen arkistoalan ammattipätevyyden omaavien virkamiesten ja toimihenkilöiden etujärjestöksi. Huomattava osa yhdistyksen jäsenistä on jo aikaisemminkin kuulunut Akavaan, mutta kaksinkertaisen järjestäytymisen on todettu aiheuttaneen haittoja ja vaikeuttaneen jäsenten etujen ajamista.

Tehty ratkaisu mahdollistaa yhdistyksen toiminnan siirtymisen tähänastisen työpaikkaperiaatteen asemesta Akavan edustamalle ammattikunnalliselle linjalle. Ne virka-arkistohoitajat, jotka katsovat, että heidän etunsa eivät ole tulleet työpaikkayhdistyksissä riittävästi huomioon otetuiksi, ovat tervetulleita arkistoalan ammattiyhdistykseen jäseniksi.

Tämä on mahdollista jo nykyisten sääntöjen puitteissa. Niiden mukaan yhdistyksen jäseneksi voi liittyä yleisarkistoissa tai muissa keskusarkistoissa työskentelevä pää- ja sivutoiminen virka- tai toimenhaltija tai muu työntekijä, arkistoammatillisen koulutuksen saanut tai vastaavaa koulutusta saava henkilö.

Osa yhdistyksen jäsenistä on edellä mainitun ylimääräisen kokouksen jälkeen eronnut ja perustanut uuden arkistotalalla työskentelevien ammattiyhdistyksen, Arkistovirkailijain ry:n. Koska eronneet ovat lähes poikkeuksetta yleisarkistojen toimistonkyläskuntaan kuuluvia, Yleisarkistojen Virkamiesyhdistys on

Hyvästit Virkamiesliitolle ja Akavan suorajäsenyydelle

YLEISARKISTOJEN VIRKAMIESYHDISTYS RY:LLÄ oli edustus Akavan neuvottelukunnassa ja yleisissä kokouksissa sekä Virkamiesliiton liittovaltuustossa. Vuonna 1977 jäsenesityksen pohjalta teetettiin selvitys, jonka pohjalta kymmenen jäsenen ryhmä esitti eroamista Virkamiesliitosta ja liittymistä Akavaan. Johtokunta esitti liittymistä virkamiesliiton alaiseen Valtionhallinnon henkilökuntaliittoon. Tiukan äänestyksen jälkeen ylimääräinen kokous päätti erota Virkamiesliitosta ja liittyä Akavaan: ”Tehty ratkaisu mahdollistaa yhdistyksen toiminnan siirtymisen tähänastisen työpaikkaperiaatteen asemesta Akavan edustamalle ammattikunnalliselle linjalle”.

Uusi linjaus jatkoi jo vuosikymmenen alussa alkanutta kehitystä, joka mahdollisti jäsenistön kasvun: tuolloin jäseniksi hyväksyttiin myös Sota-arkiston virkamiehet. Yhdistys päätti myös erota AKAVA:n suorajäsenyydestä ja liittyä Akavan Erityisalojen keskusliittoon.

YLEISARKISTOJEN AMMATTIYHDISTYKSEN

pöytäkirjoissa näkyy 1970-luvulla pyrkimys pienten jäsenyhdistysten yhdistymisestä suuremmiksi. Yhdistystä kosiskeltiin Tutkimusväen liittoon ja Kulttuurialojen liittoon. Pienet akavalaiset yhdistykset muodostivat 1972 Akavan Erityisalojen Keskusliiton (AEK). Yleisarkistojen ammattiyhdistys liittyi siihen vuonna 1977.

Jäsenmäärä kasvaa

1980-LUVULLE TULTAESSA yhdistyksen nimi oli muuttunut Arkistoalan ammattiyhdistykseksi. Samaan aikaan yhdistyksen jäsenkunta laajeni, kun Kunnallisen arkistoalan ammattiyhdistyksen väki siirtyi AAY:n riveihin. 1980-luku oli voimakkaan jäsenmäärän kasvun aikaa. Vuonna 1982 yhdistyksen jäsenmäärä oli 82 henkilöä; vuonna 1989 jäseniä oli 152 henkilöä. Yhdistykseen perustettiin valtio-, yleisarkisto-, kunta- ja yksityissektorit vastamaan eri taustoista tulevien jäsenten toiminnasta. Yhdistys pystyi nyt markkinoimaan itseään koko julkishallinnon arkistoissa toimivien ammattiyhdistyksenä.

Tuntematon arkisto

ARKISTONHOITAJAN TYÖN HAASTEENA oli 1980-luvulla alan tunnettuus. Hallituksen kokouksissa keskustelua herätti esimerkiksi Lakimiesuutisia-lehdessä vuonna 1983 julkaistu artikkelisarja tietopalvelutoiminnasta, jossa mainittiin informaatikon kannalta hankala ”harmaa kirjallisuus” eli toisin sanoen monisteet, muistiot, raportit ja kokousaineistot. Arkistoaineistoa ei siis tunnistettu! Haasteena oli se, että tietopalvelun muut toimijat eivät tunteneet arkistoväen työkenttää eikä arkistonmuodostussuunnitelma ollut tuttu kaikille.

Akateemista matalapalkkatyötä

YHDISTYKSEN KEVÄTKOKOUKSESSA vuonna 1984 oli alustus arkistoalasta matalapalkka-alana. ”Alustuksen pohjalta käytiin vilkas keskustelu, jossa todettiin moneen kertaan alan palkkauksen suhteellinen jälkeenjääminen ja siitä aiheutuvat muut epäkohdat”.

Vuonna 1987 johtokunta kiinnitti arkistoalan palkkauksen jälkeenjääneisyyteen erityistä huomiota. Syksyllä valmistui palkkavertailututkimus, jossa verrattiin yleisarkistojen akateemisen henkilökunnan ja eräiden kaupunkien arkistonhoitajien palkkoja muissa vertailukelpoisissa tehtävissä toimivien valtion ja kuntien viranomaisen palkkoihin. Päätettiin tiedotustoiminnassa korostaa arkistonhoitajilta vaadittavaa korkeaa koulutusta ja ammattitaitoa.

JÄSENKIRJE 1/85

AAY:n toiminnan tehostaminen

AAY on yhdistys, jonka jäsenistö työskentelee työelämässä eri sektoreilla: yleisarkistoissa, valtion virastoissa, valtionapulaistoksissa, kuntien ja yksityisten palveluksessa. Miten toimintaa voitaisiin tehostaa niin, että jäsenistö tuntisi saavansa AAY:ltä sen tuen, jota se työpaikallaan kaipaa?

Eriäviä keskeisiä kysymyksiä ovat palkkauskysymykset, joissa löytyy vielä paljon korjattavaa. AAY:n johtokunnan mahdollisuudet jäsenistön palkkausarvokseen seurantaan ovat kuitenkin puutteelliset, sillä AEK:n ylläpitämän jäsenrekisterin tiedot ovat varsin puutteellisia. Tietoja ei päivitetä, ellei jäsen itse ilmoita jäsentietojensa muuttuneen. Jäsentietojen ajan tasalle saattamiseksi tulisi AEK:n Yhteenveto-lehden jäsentietojen ilmoitusivu lähettää korjattuna AEK:lle aina silloinkin, kun esim. palkkausluokka tai nimeä muuttuu. Rekisterin päivitys hoidetaan erillään jäsenmaksujen perinnistä, joten ainoa AEK:n suorittama päivitys on uusien palkkausluokoiden mukaisten tietojen muuttaminen rekisteriin.

Julkisella puolella jäsenistö saattaa kaivata AKAV:n tukea myös ns. kuoppakorotusesitysten ajamisessa nykyistä enemmän. Auttaisiko jäsenistön tarpeiden huomioimisessa se, että eri sektorit muodostaisivat kiinteänsin yhteyksiä pitäviä kokouksia? AAY:n johtokunta on valmis tukemaan tällaista sektoritoimintaa, jota ainakin Kuntapuolella on jo olemassa.

Vuosikokouksessa voidaan nimetä eri sektoreille yhteyshenkilöt johtokunnassa, jos jäsenistön mielestä sektoritoiminta on tarpeellista.

AAY:n johtokunta pyytää jäsenistöä miettimään lisää meitä kaikkia hyödyttäviä toiminnan aktivoimisen keinoja. Kevättaloustilaisuus näiden ideoiden esittämiseen!

Työolosuhteiden ja palkkauksen parantamista

HUHTIKUUSSA 1990 VALTIONKONTTORILLE

luovutettiin parin johtokunnan jäsenen laatima selvitys *Arkistonhoitajien työolosuhteet yleisarkistoissa*. Haluttiin lisäksi korostaa, että arkistoalalla akateemisesti koulutetutkin kohtaavat jatkuvasti esitetyt työsuojeluongelmat.

Palkan suhteen ei matalapalkkainen valtionarkisto saisi olla ainoa vertailukohta, vaan vertailu on tehtävä myös viraston sisällä. Rinnastuksissa olisi otettava huomioon tehtävän yleinen vaativuus, peruskoulutus, arkistoalan koulutus ja esimiesasema. Yhdistys toteutti sektorikohtaisen palkkavertailun, jota voitaisiin käyttää apuna palkkaneuvotteluissa.

1990-luvulla yhdistyksessä puhutti useasti arkistonhoitajan toimenkuva. Arkistolain uudistumishankkeen myötä kasvoi huoli arkistonhoitajien aseman vaarantumisesta ja työskentelyedellytysten huonontumisesta. Arkistonhoitajan rooli oli muuttunut yhä enemmän tietopalveluammattilaiseksi. Jäsenille suunnatussa kyselytutkimuksessa kartoitettiin arkistonhoitajan toimenkuvaa.

”

Arkistonhoitajan rooli oli muuttunut yhä enemmän tietopalveluammattilaiseksi.

Viesti kulkee uusin välinein

YHDISTYKSEN VIESTINTÄ UUDISTUI 1990-luvulla. Tiedotuslehden ensimmäinen numero ilmestyi elokuussa 1990. Lehdessä julkaistiin sektoriedustajien kirjoituksia omasta alastaan ja esiteltiin arkistokoulutuksen eri vaihtoehtoja. Vuosikymmenen lopulla Akavan Erityisalojen Keskusliitolle (AEK) oli perustettu internetiin omat kotisivut, joista jäsenyhdistykset saivat omat palstansa. Arkistoalan ammattiyhdistyksen kotisivu AEK:n kotisivuilla avattiin syyskuussa 1998.

Nimikkeellä on väliä

2000-LUVUN ALUSTA lähtien yhdistyksessä keskusteltiin vilkkaasti nimikeasiasta. Yhdistys teki Kansallisarkistolle arkistoalan ammatilaisen nimikettä koskevan aloitteen. Uudet ammattinimike-ehdotukset dokumentaarikko ja diplomidokumentaarikko otettiin innostuneesti vastaan jäsenillassa vuonna 2002. Muita nimike-ehdotuksia olivat arkenomi, arkisti, arkivaari, arkivisti, ARHA (arkistoalan ja arkistohoidon akateeminen ammatilainen), diplomi-arkistonhoitaja ja dokumentaristi. Vielä vuoden 2008 suunnitteluseminaarissakin olivat aiheina nimikkeet ja koulutus.

Koulutus kannattaa

JÄSENTEN OPISKELUA avoimessa yliopistossa sekä kesäyliopistossa haluttiin tukea; vuonna 2008 perustettiin koulutus- ja työhyvinvointirahasto. Yhä edelleen yhdistys myöntää rahastosta tukea kaksi kertaa vuodessa.

Viestintä modernin ja perinteisen välimailla

YHDISTYKSEN VIESTINTÄMUODOT modernisoituivat vähitellen. Kun vielä vuosikymmenen alussa yhdistykselle hankittiin logolliset kirjepaperit ja -kuoret, niin vuonna 2004 avattiin yhdistyksen omat kotisivut internetissä ja vuosikymmenen lopulla selviteltiin yhdistyksen Facebook-ryhmän perustamista. Yhdistyksen mainos julkaistiin kuitenkin myös perinteisissä paperijulkaisuissa Yhteenvedossa, Failissa ja perinteisissä paperijulkaisuissa Yhteenvedossa, Failissa ja Arkistoviestissä: ”Tieto on valtaa, arkistonhoitajalla on tietoa.”

Uudet tuulet puhalsivat muillakin alueilla. Vuonna 2003 hyväksyttiin sääntömuutos, joka mahdollisti sen, että jäseniksi voitiin ottaa myös opiskelijoita. Yhdistys alkoi panostaa opiskelijajäseniin ja näytti olevansa ajassa mukana, kun päätti ostaa mainostilaa Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen opiskelijoiden haalareista (logo 10x10cm/100e).

Tieto on valtaa.
Arkistonhoitajalla on tietoa!

Osaamisesta ja tiedosta on aika saada kunnnon korvaus. Liittymällä alasi ammattiyhdistykseen ja toimimalla siinä aktiivisesti olet vaikuttamassa alasi palkkakehitykseen.

**Arkistoalan ammattiyhdistys
– koko elinkaarellesi**

Milläs
virkamies
ostaa talvipalttoon?

Lisätietoja:
www.aay.fi
www.akava.fi
www.akavancritysalat.fi

Tukea tehtävien profilointiin ja palkkaukseen

ARKISTO- JA ASIAKIRJAHALLINTOALAN vaatimusprofiilit käännettiin hollannista suomeksi. Jäsenistön palkkaselvitys tehtiin vuosikymmenen aikana pariinkin kertaan. Vuoden 2007 selvityksestä käy ilmi, että yhdistyksen jäsenten keskipalkka oli 2627e. Yhdistys hyväksyi suositukset arkisto- ja asiakirjahallintoalan tehtävä- ja palkkarakenteeksi. Jäsenkyselyssä teemaksi nousivat ammatillinen identiteetti ja puolien pitäminen. Akateemisille yleinen ilmaista ylitöiden tekeminen oli arkipäivää myös arkistoissa.

VAATIMUSPROFIILIN KÄÄNTÄMINEN hollannista suomeksi oli tutkijan mielestä mielenkiintoinen nyanssi. Siispä käännyimme silloisen AAY:n puheenjohtajan Pekka Henttosen puoleen kysyäksimme asian taustasta. Henttonen kertoi, kuinka tuohon aikaan uudet tehtävän vaativuuteen perustuvat palkkausjärjestelmät olivat yleistymässä: ”Joku, luultavasti minä, törmäsi tähän hollantilaissysteemiin verkossa, ja ajateltiin että siitä voisi olla apua. Muistelen etsineeni muita vastaavia, mutta tätä parempaa en löytänyt”. Profiilien käännösprosessi oli vaikea, sillä kääntäjä ei tuntenut alaa ja hänen oli vaikea tulkita lyhyitä irrallisia lauseita, jotka kuvasivat vaatimuksia. Henttonen koetti tunnistaa ajatuksen ja muokata työtä sopivammaksi suomen kielelle. ”Kahdesti arvattu´ taisin privaattipiirissä luonnehtia tulosta, totesi Henttonen, ”ehkä siitä oli jollekulle kuitenkin apua”.

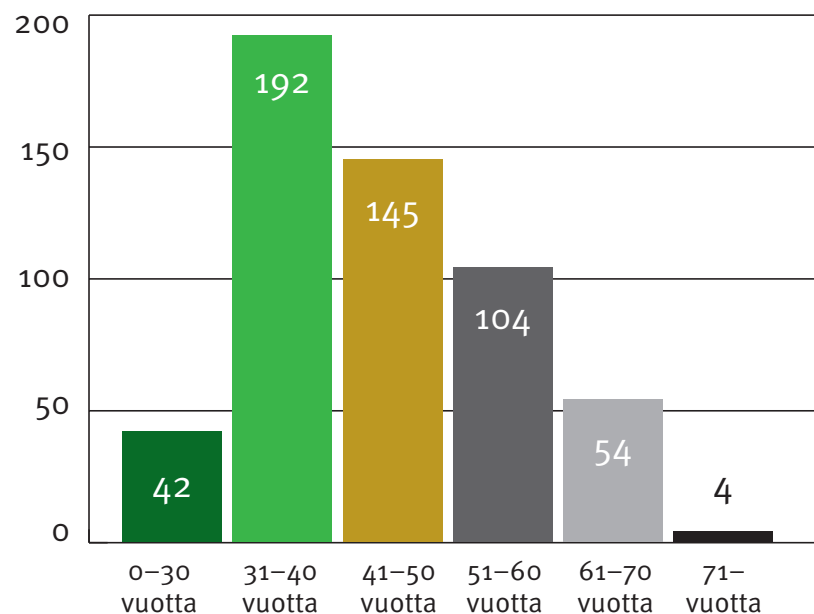
Kasvu jatkuu

VUOSIKYMMENEN AIKANA jäsenmäärän kasvu jatkui voimakkaana. Vuonna 2010 jäsenmäärä ylitti 400:n. 500 jäsenen raja ylittyi vuonna 2017. Samanaikaisesti jäsenkunnan rakenne on moninaistunut eikä enemmistö ole enää Kansallisarkiston virkamiehiä. Silti Kansallisarkisto on edelleen jäsenistömme suurin työnantaja.

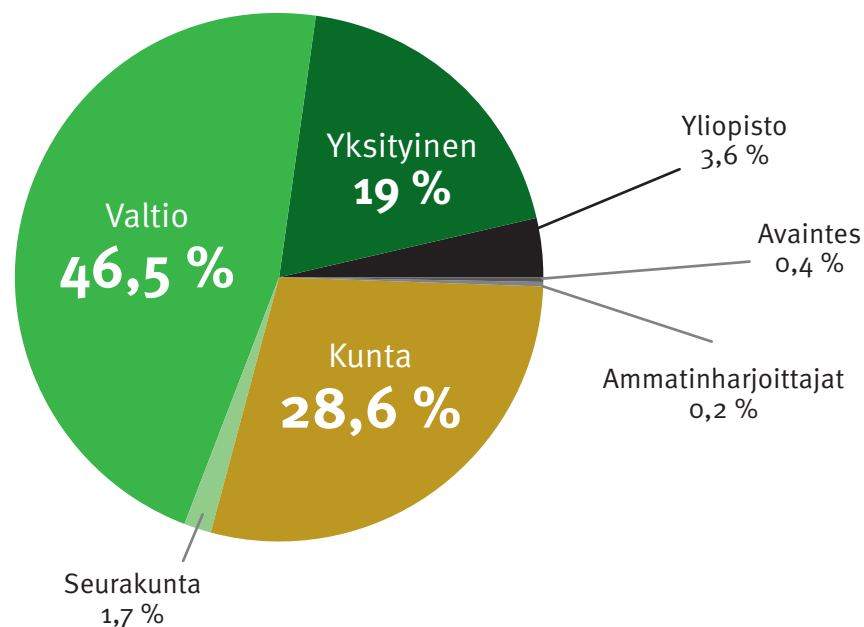
”

Jäsenkunnan rakenne on moninaistunut eikä enemmistö ole enää Kansallisarkiston virkamiehiä.

Jäsenmäärät ikäryhmittäin 18.10.2020

Jäsenet sopimusaloitain 18.10.2020

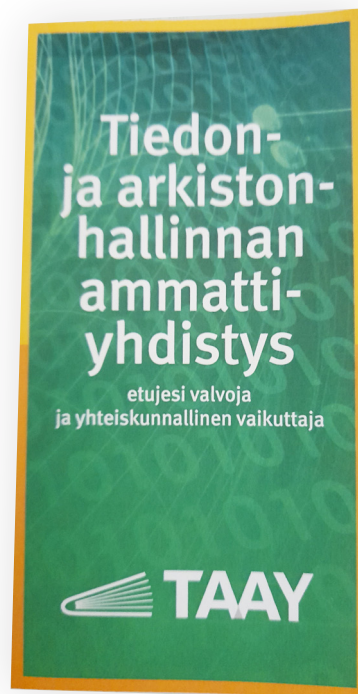

Jotakin uutta, jotakin vanhaa ja jotakin yhä sähköisempää

2010-LUVULLE LEIMALLISTA oli toiminnan sähköistyminen sekä työpaikoilla että yhdistyksessä. Arkistoalan ammattiyhdistys sai omat Facebook-sivut ja jäsenkirjeiden paperipostittamisesta luovuttiin. Myös syysseminaarin välittämistä etäyhteyksin kokeiltiin kertaalleen. Yhdistys sai vuosikymmenen loppupuoliskolla ottaa kantaa moniin lainsäädännöllisiin hankkeisiin, joista merkittävimpiä olivat laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta, laki Kansallisarkistosta ja EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvä mietintö.

Yhdistyshallinnossa vuosikymmen toi myös uudistuksia. Vuonna 2014 AAY muuttui viralliseksi yksikieliseksi. Vuonna 2016 yhdistyksen nimi päivittyi osaltaan vastaamaan alan muuttunutta luonnetta, kun siitä tuli Tiedon- ja arkistohallinnan ammattiyhdistys, TAAY.

Yhdistyksen toiminta noudatti tuttua kaavaa. Jäsentilaisuudet painottuivat Helsinkiin vakiintuneiden syysseminaarin ja pikkujoulujen ympärille, mutta myös esimerkiksi Helsingin kirjamesuilla 2014 oli yhdistyksen piste. Turkuun vuonna 2011 kaavailtu Arkistohiiristä leijonia -tapahtuma jäi toteutumatta vähäisen ilmoittautuneiden määrän vuoksi. Sen sijaan Mikkelin arkistopäivillä vuonna 2019 järjestettyyn jäsentilaisuuteen tuli mukavasti porukkaa. Jäsenten arvostama tehtävä- ja palkkarakennesuositus päivitettiin vuonna 2014 ja se palveli useamman vuoden ennen kuin sen uudistamiseen päästiin toden teolla.

Yhdistyksen nimet

**Valtionarkiston ja valtion
keskuskirjaston virkamiesyhdistys ry
(19.10.1920–**

Statsarkivs och statens centralbibliotekets
tjänstemanna förening rf

**Valtionarkiston ja eduskunnan
kirjaston virkamiesyhdistys ry**
Riksarkivets och riksdagsbibliotekets
tjänstemanna foreningen rf

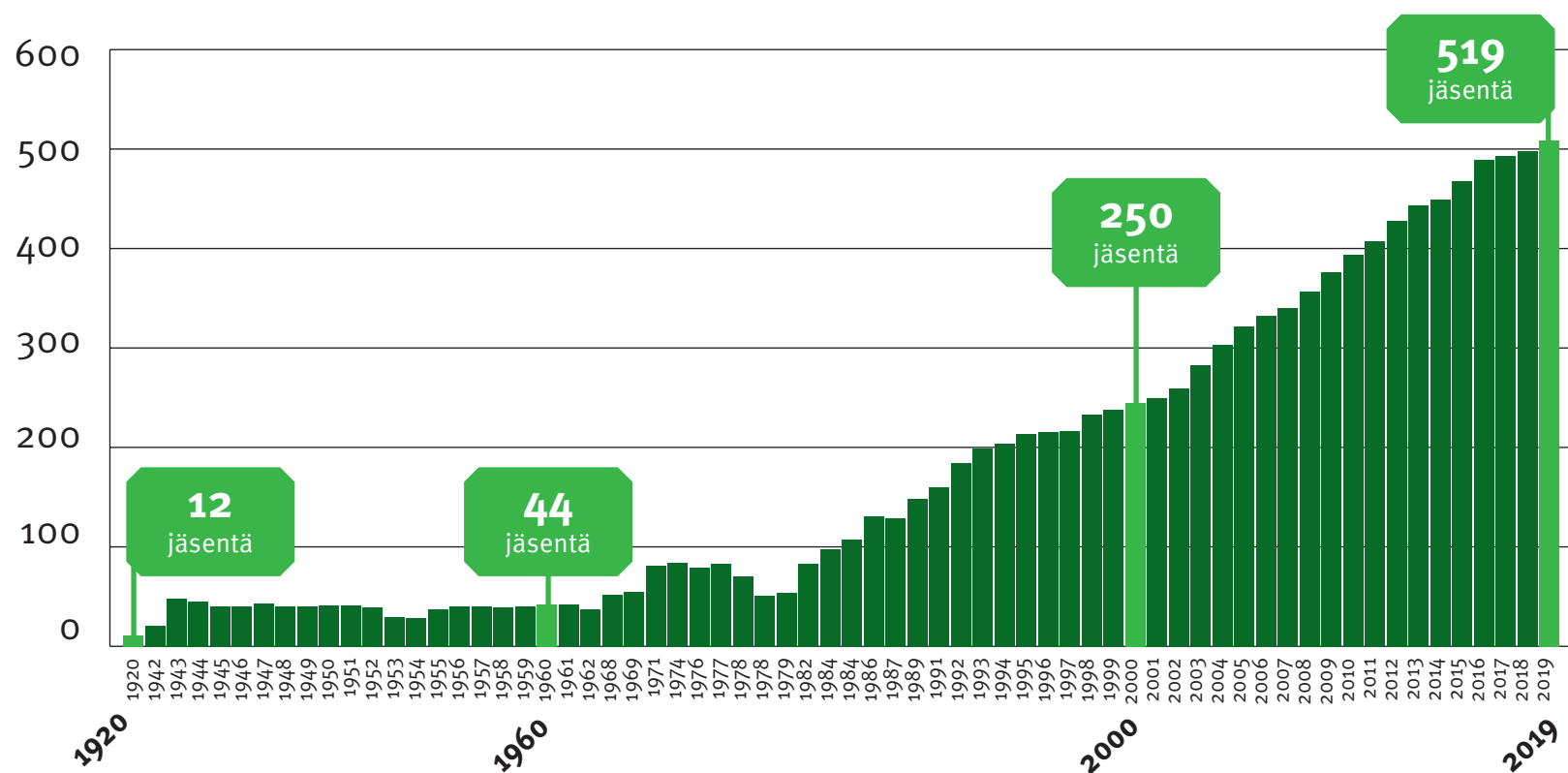
**Yleisarkistojen ja eduskunnan
kirjaston virkamiesyhdistys ry
(–1952)**
De allmänna arkivens och riksdagsbibliotekets
tjänstemanna förening rf

**Yleisarkistojen virkamiesyhdistys ry
(1952–1979)**
De allmänna arkivens tjänstemanna föreningen rf

**Arkistoalan ammattiyhdistys ry
(1979–2016)**
Arkivfackföreningen rf

**Tiedon- ja arkistohallinnan ammattiyhdistys ry
(2016–)**

Yhdistyksen jäsenmäärä vuosina 1920–2019

Yhdistys nyt ja huomenna

VUOSI 2020 ON OLLUT POIKKEUKSELLINEN myös ammattiyhdistyksessämme. Vuosikokous järjestettiin ensimmäisen kerran yhdistyksen historiassa virtuaalisena poikkeuslain mahdollistamana – tosin puheenjohtaja ja taloudenhoitaja olivat kuitenkin läsnä liiton toimistolla. Vuosikokouksessa hallitus valtuutettiin valmistelevaan sääntömuutosta, joka mahdollistaisi jatkossakin vuosikokoukseen osallistumisen etäyhteydellä.

Akavan Eritysalojen huhtikuussa 2020 järjestämän jäsenkyselyn mukaan koronavirusepidemia ei ole merkittävästi vaikuttanut jäsenistömme arkeen. Toisaalta liittotasoisessa kyselyssä ei ole voitu huomioida alamme erityispiirteitä, jolloin esimerkiksi tietopalvelun järjestämisessä tapahtuneet muutokset jäivät näkymättömiin. Vaikka joitakin muutoksia on ollut havaittavissa – esimerkiksi jäsenistön siirtyminen monin paikoin etätöihin – koronan aiheuttama töiden väheneminen tai lomautukset eivät ole pääosin kurittaneet jäsenistöämme.

2020-LUVUN ALUSSA ASIAKIRJAHALLINNAN ammattilaisen työllisyysnäkymät näyttävät hyviltä. Sekä tietosuoja-asetus että tiedonhallintalaki ovat nostaneet organisaatioissa näkyviin asioita, joista ammattilaiset ovat jo kauan puhuneet, mutta jotka ennen lakiuudistuksia eivät ehkä olleet muille riittävän näkyviä. Tiedonhallintaan liittyvän dokumentaation laatiminen on synnyttänyt uusia työpaikkoja – ja uusia tehtäviä vanhojen rinnalle. Rekisteröintiin liittyen moni seikka on nyt lakisääteinen.

Mihin ammattiyhdistystä tarvitaan 2020-luvulla? Ammattiyhdistystoiminta ei ole pelkkää jäsentilaisuuksien järjestämistä, koulutus- ja virkistysrahastojen tuesta päättämistä tai hallituksen kokouksia. Ammattiyhdistyksen tehtävänä on pitää liitossa näkyvillä asiakirjahallinnan ammattilaisten tarpeita. Tämä tapahtuu erilaisissa toimikunnissa ja neuvottelukunnissa sekä erilaisiin lausunto- ja kyselyihin vastaamalla. Yhdistys pyrkii vaikuttamaan liiton kautta lainsäädäntöön ja työ- ja virkaehtosopimuksiin.

TIEDON- JA ASIAKIRJAHALLINNAN AMMATTIYHDISTYKSELLÄ on moninainen jäsenkunta, jonka vuoksi vapaaehtoistyötä ammattiyhdistyksessä tehdään. Aktiivinen ja kasvava jäsenkunta on elinehto yhdistykselle. Yhdistyksemme monia kasvoja on voitu tänä vuonna seurata jäsenesittelyissä nettisivuillamme. Liiton toimi- ja neuvottelukunnissa on ahkeroinut moni vapaaehtoinen hallituksen ulkopuolelta ja juhlatoimikunta on puurtanut samoin monen aktiivisen jäsenen ansiosta.

Tulevaisuudessa yhteinen työ jatkuu. Yhä tänäänkin ammattialamme on hieman tuntematon ja käsittämätön monelle sellaiselle, joka ei sitä tunne. Tulevaisuuden yhteisenä tehtävänäme tulee olla ammattialamme näkyvyyden ja arvostuksen nostaminen.

”

Tulevaisuuden yhteisenä tehtävänäme tulee olla ammattialamme näkyvyyden ja arvostuksen nostaminen.

Lähteet

AAY:n arkisto, Kansallisarkisto

Pöytäkirjat 1920–2011

Johtokunnan pöytäkirjat 1943–1981

Vuosikertomukset 1920–1962

Jäsenaineisto 1943–1994

85- ja 90-vuotisjuhla-aineisto

Yhdistyksen hallussa oleva arkistoaineisto 2012 alkaen

Historiaa. www.akava.fi

Majuri, Hannu (2007): Valtion virkamiehen oikeudenmukainen asema suhteessa työnantajaan

– esimerkkinä kannustava palkkajärjestelmä. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto, Oikeustieteen laitos.

Walta, Matti (1990): Joitakin piirteitä erään ammattiyhdistyksen vaiheissa 1920–1990. Arkistoalan ammattiyhdistys 70 vuotta.

Tekstit ja kuvat

Kari-Pekka Autio

Terhi Kivistö

Tiina Lupunen

Erja Mesikämmen

Johanna Mieto

Kannen arkistokuvat

Päivälehdien arkisto, Johanna Mieto

1920-2020

TAAV
100 vuotta